

Warszawa, 17-07-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.514.2.2021.MM

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

Szanowny Panie Ministrze,

w dniu 30 maja 2021 r. ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich wystosował do Pana Ministra wystąpienie dotyczące przewlekłości w prowadzeniu postępowań przygotowawczych przez prokuratury w Polsce. Pismem z dnia 1 czerwca 2021 r. przekazał Pan Minister to wystąpienie Panu Prokuratorowi Tomaszowi Szafrąnskiemu, Dyrektorowi Biura Prezydzialnego Prokuratury Krajowej, wraz z poleceniem udzielenia odpowiedzi¹.

Ponieważ nie wpłynęła oczekiwana odpowiedź, w dniu 2 marca 2023 r. skierowałem do Pana Ministra wystąpienie w powyższej materii, sygnalizując zarazem, iż podnoszony problem nie utracił na aktualności.

Uzyskałem informację, iż pismo to zostało w dniu 2 marca br. przekazane Panu Prokuratorowi Tomaszowi Szafrąnskiemu, Dyrektorowi Biura Prezydzialnego Prokuratury Krajowej, wraz z poleceniem udzielenia odpowiedzi² jednak dotychczas nie wpłynęła do mojego Biura.

¹ Pismo z dnia 1 czerwca 2021 r., sygn. BM-I.070.14.2021.

² Pismo z dnia 2 marca 2023 r., sygn. BM-I.070.4.2023.

Wypada zatem zauważyć, iż unormowanie zawarte w art. 2 § 1 pkt 4 k. p. k. wskazuje, iż jednym z celów postępowania karnego jest takie jego ukształtowanie, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie. Proceduralny wymóg rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, odnoszący się także do postępowania przygotowawczego, wynika również z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC³.

Dane statystyczne wskazują jednak, że od 2016 r. nastąpił znaczny wzrost liczby postępowań długotrwałych. Ze sprawozdania z działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w sprawach karnych za rok 2015 wynika, że postępowań przygotowawczych, których czas trwa: od 3 do 6 miesięcy było 16 805, powyżej 6 miesięcy do roku – 6351, powyżej roku do 2 lat – 1016, powyżej 2 lat do 5 lat – 604, ponad 5 lat – 106. Natomiast w roku 2022 postępowań przygotowawczych, które trwają powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy było 25 979, powyżej 6 miesięcy do roku – 13 842, powyżej roku do 2 lat – 4 080, powyżej 2 lat do 5 lat – 2 534, ponad 5 lat – 648⁴. Statystyki te wskazują, że w niektórych przedziałach czasowych nawet pięciokrotnie wzrosła liczba spraw, w których prowadzone są długotrwałe postępowania przygotowawcze. Szczególną uwagę zwraca, zauważalny nawet względem 2020 r., drastyczny wzrost liczby spraw w dwóch najwyższych kategoriach (powyżej 2 lat do 5 lat oraz powyżej 5 lat)⁵.

Należy wskazać ponadto na statystyki dotyczące stosowania w toku postępowania przygotowawczego tymczasowego aresztowania. Ze sprawozdania za rok 2015 r. wynika, że tymczasowe aresztowanie trwające powyżej 3 do 6 miesięcy było stosowane w 2 982 przypadkach, trwające powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy było stosowane w 1 432 przypadkach, trwające powyżej 12 miesięcy do 2 lat było stosowane w 157 przypadkach, zaś trwające powyżej 2 lat było stosowane w 11 przypadkach.

³ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

⁴ Sprawozdanie z działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w sprawach karnych za rok 2022

⁵ W 2020 r. było to, odpowiednio, 2 900 i 467 spraw.

Natomiast w 2022 roku tymczasowe aresztowanie trwające powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy było stosowane w 5 222 przypadkach, trwające powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy było stosowane w 3 127 przypadkach, trwające powyżej 12 miesięcy do 2 lat było stosowane w 641 przypadkach, a trwające powyżej 2 lat było stosowane w 120 przypadkach⁶. Tendencja przedłużania się postępowań przygotowawczych implikuje coraz częstsze wnioskowanie o zastosowanie bądź przedłużenie tymczasowego aresztowania, co ma swoje konsekwencje w niekorzystnych dla Polski orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W związku powyższym zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o spowodowanie ustosunkowania się do wskazanych danych i zarazem dokonania oceny prawnej, czy u źródeł sygnalizowanego stanu rzeczy nie leżą przyczyny natury systemowej.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

⁶ Ibidem.